

Nr 16.

Ankom till riksdagens kansli den 27 februari 1931 kl. 1 e. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående be-
myndigande tills vidare för Kungl. Maj:t att i vissa fall för-
sälja fast egendom, vilken tillfallit allmänna arvsfonden eller
ock kronan såsom danaarv.*

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 23 januari 1931 avlåten, till jordbruksutskot-
tet hänvisad proposition, nr 47, har Kungl. Maj:t under åberopande av
bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag
föreslagit riksdagen

I) att beträffande sådan fast egendom, vilken tillfallit kronan såsom
danaarv eller i arv tillfallit allmänna arvsfonden, medgiva att, intill dess
annorlunda kan varda beslutat, efter Kungl. Maj:ts beprövande må för-
säljas

a) egendom, vars senast fastställda taxeringsvärde uppgår till högst
20,000 kronor eller som, där särskilt taxeringsvärde ej finnes åsatt, vid
verkställd uppskattning finnes ej kunna betinga högre köpeskilling; och

b) andel i en för flera fastigheter gemensam samfällighet, så framt an-
delen vid verkställd uppskattning finnes kunna betinga en köpeskilling
av högst 5,000 kronor;

II) att vad sålunda sagts i fråga om försäljning av fast egendom,
som i arv tillfallit allmänna arvsfonden, skall gälla jämväl beträffan-
de fast egendom, som tillfallit arvsfonden genom gåva eller testamente,
dock att om vid gåvan eller genom testamentet lämnats särskilda före-
skrifter, dessa skola lända till efterrättelse.

Enligt lagen den 8 juni 1928 om arv skall numera, där jämlikt nämnda
lag annan arvinge ej finnes, arvet tillfalla en fond, benämnd allmänna
arvsfonden.

Beträffande egendom, som i arv tillfallit nämnda fond, hemställde
Kungl. Maj:t i den i ämnet till riksdagen avlåtna propositionen (se
förslaget till lag om allmänna arvsfonden) i anslutning till vad
lagberedningen föreslagit, att sådan egendom skulle, oavsett om
den var av lös eller fast natur, av boutredningsmannen försäljas

*Behandling
vid 1928 års
riksdag av
frågan om
försäljning av
allmänna
arvsfonden
tillfallen
fast egendom.*

å offentlig auktion, där ej kammaradvokatfiskalsämbetet efter framställning från boutredningsmannen annat medgäve. Hade egendom, som ej utgjordes av penningar, genom gåva eller testamente tillfallit fonden, skulle, så framt ej vid gåvan eller genom testamentet annat särskilt föreskrivits, lämplig person förordnas att omhändertaga och försälja egendomen och skulle i avseende å honom gälla vad om boutredningsman vore stadgat.

Förslaget blev i denna del av första lagutskottet tillstyrkt.

I en vid utlåtandet fogad reservation hemställdes emellertid, att beslut om försäljning av fast egendom skulle träffas av Konung och riksdag. Härvidlag anfördes: Samtycke till försäljning kunde lämnas antingen så att riksdagen för varje fall, efter framställning av Kungl. Maj:t, lämnade medgivande till försäljning av en viss bestämd fastighet, eller så att riksdagen gäve Kungl. Maj:t ett generellt bemyndigande att försälja fastighet av visst slag. Sålunda bemyndigades Kungl. Maj:t *ärligen* att, utan riksdagens hörande i varje särskilt fall, förordna om avstående av mark för expropriationsändamål. Ett generellt bemyndigande, som ej inskränkts att avse viss tid, hade givits år 1902 beträffande kronan tillhöriga jordbruksfastigheter ävensom inägojord, hörande till för statsverkets räkning inköpta skogsegendomar, där den till försäljning ifrågasatta egendomen icke gäve högre arrende än 600 kronor per år. Riksdagens i grundlagen fastslagna medverkan, då fråga vore om försäljning av statens fasta egendom, borde icke utan starka skäl uppgivas. Sådana skäl hade ingen ens sökt påstå föreligga i detta fall. Vål kunde det måhända visa sig nödigt och lämpligt av ekonomiska eller andra skäl att låta vissa statsinstitutioner, t. ex. de affärsdrivande verken, få en viss befogenhet i förevarande avseende. För försäljning av fast egendom borde dock nu som hittills i princip fordras gemensamt beslut av Konung och riksdag. Däremot borde senare övervägas, huruvida icke av praktiska skäl i fråga om ärvd fast egendom borde på Konungen överlåtas samma rätt till försäljning, som ovan nämnts om jordbruksfastigheter.

Första kammaren biföll Kungl. Maj:ts förslag, varemot andra kammaren biträdde den förut återgivna reservationen.

I enlighet med ett av första lagutskottet därefter utarbetat sammanjämningsförslag, som av båda kamrarna biträdades, erhöll 8 § i lagen den 8 juni 1928 om allmänna arvsfonden sin nuvarande lydelse, enligt vilken om försäljning av fast egendom, som i arv tillfallit allmänna arvsfonden, gäller vad med avseende å kronans fasta egendom i allmänhet är stadgat. Vad sålunda föreskrivits skall, jämlikt 10 § i lagen, även gälla beträffande fast egendom, som tillfallit fonden genom gåva eller testamente; har vid gåvan eller genom testamentet lämnats särskilda föreskrifter, skola dock dessa lända till efterrättelse.

Det nuvarande systemets olägenheter.

I en inom finansdepartementet uppgjord i statsrådsprotokollet återgiven promemoria har anförts bland annat följande.

Vid tiden för tillkomsten av 1928 års lag om allmänna arvsfonden tillämpades i avseende å försäljning av fast egendom, som i dana arv tillfallit kronan, den praxis att Kungl. Maj:t — under de förutsättningar, som i fråga om försäljning av kronan tillhörig fast

egendom, ställd under domänstyrelsens förvaltning, funnes angivna i riksdagens förut omförmälda skrivelse av den 10 maj 1902 — ägde utan riksdagens hörande i varje särskilt fall besluta om försäljning av sådan egendom. Riksdagen syntes ock vid det slutliga utformandet av 8 § i lagen om allmänna arvsfonden hava utgått från att samma befogenhet borde tillkomma Kungl. Maj:t beträffande försäljning av allmänna arvsfonden tillfallen fast egendom som i fråga om kronan tillhörig, under domänstyrelsens förvaltning ställd fast egendom. Emellertid hade tidigare tillämpad ordning, enligt vilken Kungl. Maj:t utan riksdagens hörande försålt mindre fastigheter, som tillfallit kronan i danaarv, ansetts böra upphöra. Till följd därav hade ock beträffande allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom funnits erforderligt att till riksdagen hänskjuta frågor om försäljning av sådan egendom oberoende av densas värde. Att en dylik ordning vore förenad med betydande olägenheter låge i öppen dag. Framför allt vållade riksdagens medverkan tidsutdräkt med ärendenas slutliga avgörande. Det fördröjande av ett dylikt ärendes avgörande, som härav kunde uppstå, kunde bliya betydande. Under tiden kunde fonden gå miste om fördelaktiga köpeanbud. Vederbörande boutredningsman ålåg att i avbidan på egendomens försäljning för arvsfondens räkning under redovisningsskyldighet inför advokatfiskalsämbetet i kammarkollegium förvalta fast egendom, som tillfallit fonden i arv eller genom gåva eller testamente, i de två senare fallen i den mån vid gåvan eller testamentet knutna villkor ej annat föranledde. En dylik förvaltning borde i allmänhet icke fortgå under längre tid; den vore städse förenad med besvär och i regel ej ägnad att möjliggöra en tillfredsställande ekonomisk drift av fastigheten. De olägenheter, som nu antytts, hade ock redan givit sig till känna.

Kungl. Maj:ts förslag innebär att Kungl. Maj:t i fråga om försäljning av fast egendom, som tillfallit allmänna arvsfonden eller ock kronan såsom danaarv, skulle i tillämpliga delar erhålla den befogenhet, som jämlikt medgivande av 1929 års riksdag lämnats Kungl. Maj:t beträffande försäljning av viss under domänstyrelsens förvaltning ställd, kronan tillhörig fast egendom.

*Innebörden av
Kungl. Maj:ts
förslag.*

Med nu gällande bestämmelser skall vid försäljning av fast egendom, som tillhör allmänna arvsfonden eller eljest enligt äldre lag tillfaller kronan såsom danaarv, riksdagens medgivande i varje särskilt fall inhämtas. Anledning synes ej föreligga, att beträffande sådan egendom uppehålla en dylik ordning, helst som, enligt vad utredningen ger vid handen, den i förevarande fall medför uppenbara olägenheter. Utskottet, som intet har att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, vilket i tillämpliga

Utskottet.

delar står i överensstämmelse med det av 1929 års riksdag lämnade medgivandet i fråga om försäljning av kronan tillhörig, under domänstyrelsens förvaltning ställd fast egendom, får därför hemställa,

att riksdagen må bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 26 februari 1931.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar Sederholm, Carl E. Eriksson, Granath, Tjällgren, Gabrielson, August W. Johansson, friherre Lagerfelt och herr Karl August Johansson samt

från andra kammaren: herrar Johansson i Uppmälby, Pettersson i Bjälbo, Hedlund i Häste, Carlström, Uddenberg, Andersson i Grimbo, Bengtsson i Kullen och Andersson i Löbbo.